

Velkomen til Naturfag 2!

22. juni 2021

Takk for at du har valt dette naturfagemnet; eit studium eg vonar du vil oppleve som spanande, motiverande og lærerikt for arbeid i skulen.

Naturfag 2 byrjar med ei to-dagars samling på Landås i Bergen, 9.–10. september. Torsdag 9. september er ekskursjonsdag og **frammøte er kl. 09.45 utanfor Montana Vandrerhjem** (vedlegg 1). Ekskursjonen er ein dagstur med feltarbeid i og ved byfjellet Ulriken. Etter fjellturen går vi til basen for resten av oppstartssamlinga; *Lystgården på Landås*. Vi et middag saman før vi held fram med etterarbeid frå ekskursjonen. Vi set og av tid til sosialt samvere ☺. Neste dag møtest vi att på Lystgården. Denne dagen får de informasjon om undervising og arbeidskrav i Naturfag 2, og vi arbeider vidare med tema knytt til biologisk mangfold og berekraftig utvikling. Vi vert ute delar av fredagen. Endeleg program vert lagt ut i forkant av kursstarten. Lærarar er John Skartveit og Heidi Saure. Oppstartssamlinga for Naturfag 2 er obligatorisk.

Kostnad ekskursjon: De ordnar sjølve med eventuell overnatting og transport til/fra Bergen. På torsdag samlast vi til **felles middag**. Vi bestiller truleg pizza og deler på kostnadane. Ta kontakt med meg på førehand dersom du har spesielle behov knytt til middagen (*vegetar, allergiar eller liknande*). Vi tilbyr kaffe/te og kjeks medan vi er på Lystgården, men hugs å ta med niste til lunsj torsdag og fredag.

Påmelding til oppstartssamlinga: Ta kontakt med Heidi Saure for å stadfeste at du deltek på oppstartsamtlingen. Gje samstundes beskjed om ditt mobilnummer. *Det er viktig for oss å ha oppdatert informasjon om kor mange som deltek.* Påmelding bør skje fortløpende når du får beskjed om at du har fått opptak på emnet. Ved eventuell avmelding er det viktig at Heidi får beskjed.

Ta med til oppstartssamlinga/ekskursjonen: antibac ell., niste, termos/vassflaske, myggmiddel, gode turklede inkludert solid fottøy, hue, hanskar og regntøy. Sitteunderlag, notatbok og blyant, mobiltelefon med kamera. Hugs klesskift til kveldsøkta torsdag (det kan verte vått ute;). Vi tek med ein del bestemmingslitteratur (flora, insektsbøker og handluper), men ta gjerne med eigne bøker om du har.

Obligatoriske samlingar og arbeidskrav

I løpet av året skal de gjennomføre fire **årstidsregistreringar** i eit valt skogsområde, sjå vedlegg 2 og 3. De må sjølv finne eit område som eignar seg for registreringane. Det er viktig at de kjem tidleg i gang med dette, slik at de får sett området medan det enno er sommarleg der. Innleveringsfristen for den første registreringa vert i siste del av september.

[Skriv her]

Naturfag 2 2021–22, er eit delvis nettbasert studium. På oppstartssamlinga og i vårsemesteret vert det gitt felles undervising med campus-studentar ved NLA på Breistein (sjå vedlegg 4). Til kvart hovudtema i Naturfag 2 er det lagt opp til førelesingar og/ eller obligatorisk arbeid på campus Breistein. Ein må få godkjent dei skriftlege arbeidskrava som vert knytt til dei obligatoriske dagane for å kunne gå opp til eksamen i kurset. Undervisningsplan med datoar for obligatoriske dagar og innleveringsfristar vert delt ut ved kursstart. Eg legg ved eit førebels utkast til undervisningsplan (vedlegg 4), men ver merksam på at her kan det kome endringar.

I tillegg til dei fire årstidsregistreringane skal de gjennomføre åtte arbeidskrav. Oppgåva i naturfagdidaktikk inneholder eit praktisk opplegg som skal gjennomførast i ein skuleklasse og med eit omfang på ca. 4 skuletimar. Du ordnar ordnar sjølv praksisplass (unntak av GLU-studentar 3. og 4. året), viss dette er eit problem så ta kontakt med oss.

Det vert oppretta sider for Naturfag 2, 5.–10. på *Canvas*, NLA Høgskolen si nettbaserte læringsplattform. Der får alle registrerte studentar tilgang til naudsynt informasjon om emnet. Her vert det lagt ut nettleksjonar, oppgåver og praktisk informasjon. Det er også her dei obligatoriske oppgåvene skal leverast inn.

Har de spørsmål knytt til det å vere student ved NLA Høgskolen så tek de kontakt med studieadministrasjonen. Spørsmål om Naturfag 2-studiet kan rettast til underteikna via *Canvas*. Studentar som enno ikkje har tilgang til *canvas* kan ta kontakt per e-post (heidi.saure@nla.no). Då ser eg fram til å treffe dykk i september!

Helsing,

Heidi I. Saure
Emneansvarleg Naturfag 2 5.–10.

Tlf: 55 53 69 66 (kontor)/ 48 29 49 38 (mobil)

Vedlegg

- 1 Program for ekskursjon og samling på Landås, Bergen.
- 2 Informasjon om arbeidskravet «Årstidsregistreringar og didaktikk»
- 3 Skjema for årstidsregistreringane
- 4 Førebels undervisningsplan (inneholder informasjon om all undervising for årseiningsstudentar, de ser vekk frå det som ikkje gjeld dykk).

Foto: C. Olsen

Program for Naturfag 2-oppstartssamling 2021

Velkomen til Naturfag 2 og oppstartssamling på Landås i Bergen! Base for samlinga er Lystgården på Landås (Kanonhaugen 39, biletet). Hovudfokus for samlinga er å gje kunnskapar om biologisk mangfald, berekraft og erfaringar med skulerelevant arbeid i natur og nærmiljø.

Tidlegare år har vi ofte hatt felles overnattingsturar i høgfjellet, men koronasituasjonen gjer at vi også i år tilbyr ei oppstartssamling med base i Bergen. Vi ivaretak smittevernsomsyn samstundes som de får eit godt fagleg, didaktisk og sosialt oppstartstilbod.

Dag 1 på samlinga gjennomfører vi feltarbeid i byfjellet Ulriken og det vert fellesmiddag og etterarbeid på kveldstid. Uavhengig av om ein er tilreisande eller lokalbuande student er det viktig at alle deltek på *heile samlinga* denne dagen.

Dag 2 møtest vi på Lystgården og får m.a. ei praktisk innføring i korleis vi kan dyrke mat saman med elevar. Det vert gitt informasjon om resten av undervisingsåret og arbeidskrav, særleg om årstidsregistreringane som alle skal gjennomføre fram mot våren 2022.

Oppstartssamlinga er **obligatorisk**. Lærarar er John Skartveit og Heidi Saure.

Foto: H. Saure

Lystgården på Landås: <https://lystgarden.no/om/>

Torsdag 9. september

Kl. 09.45: **Frammøte v. Montana vandrerhjem**, registrering og inndeling i grupper. Buss nr. 12 frå Bergen busstasjon stoppar ved Montana. Det er parkeringsmuligheter i nærområdet. Set av tid til å parkere før frammøtetidspunktet (!). *Viktig:* Gje beskjed til Heidi dersom du vert forseinka.

Kl.10.00–ca. kl. 17.00: Feltarbeid (*vegetasjonsanalyse*) i grupper med rettleiing frå lærarane. Vi undersøkjer ulike biotopar på veg opp mot Ulriken (643 m o.h.) og i fjellområdet. Lunsjpause ute😊.

Ca. kl. 17.–17.30: Kort pause med høve for klesskift, i *Lystgården på Landås*.

Ca. kl. 17.30–19.30: Felles middag og sosialt samvere for å verte kjende med kvarandre.

Kl. 19.30–ca. 21.30: Etterarbeid med innsamla plantemateriale. Arbeid i grupper med rettleiing frå lærarane.

Det er viktig at alle deltek på heile samlinga.

Fredag 10. september

Vi møtest på Lystgården på Landås.

Kl. 09.00–09.10: Innleiing v. Heidi Saure

Kl. 09.10–10.40: Seminar: *Korleis kan vi gje elevar erfaringar med å dyrke mat- og kvifor skal naturfaglæraren bry seg om dette?* Delar av økta føregår ute.

Kl. 10.45–11.00: Pause

Kl. 11.00–11.45: Etterarbeid om skulehagar

Kl.11.45–12.15: Lunsj (medbrakt niste)

Kl.12.15–13.15: Informasjon om Naturfag 2, 5.-10. Gjennomgang av undervisingsplan og arbeidskrav.

Kl.13.30–15.30: Feltarbeid og/eller førelesing. Programmet vert oppdatert før kursstart.

Velkommen!

Helsing Heidi
(Tlf. 482 94 938)

Naturfag ute: Årstidene i naturen

Oppgåva omfattar to delar, del A og B. Samla lengd er 8-16 A4-sider.

Del A: Undersøking av eit referanseområde

Vi ønskjer at du skal få erfaring med å følgje med på korleis eit lite naturområde endrar seg gjennom året. Skogar er vanlege over heile landet, og vi oppfordrar til at du vel deg ut ein lauvskog i nærområdet ditt. Det er praktisk å velje ein skog som det er rimeleg enkelt å kome til for deg (også når det er vinter(!)), og lauvskogar viser tydelege årstidsendringar. Du kan gjerne finne eit område allereie i løpet av sommaren.

1. Lokalisering

Vel deg ut eit skogsområde der du skal studere årstidsvariasjonane i naturen. "Kjerneområdet" for registreringane dine skal vere ei analyserute på **3m x 3m**, så kan observasjonar frå resten av biotopen trekkjast inn der det er ønskjeleg. Hugs å merke godt av (t.d. med raud garntråd) kva som er grensene for ditt undersøkingsområde. Gje lokaliteten din ein eintydig kartreferanse (kartutsnitt med koordinatar). Noter også stad og kommune som skogen din er plassert i.

Tenk på at lokaliteten bør kunne nyttast som referanseområde for uteundervising. Skogen bør i stor grad bestå av *lauvtre* i tresjiktet, sidan lauvtre gjennomgår tydelege endringar gjennom året. Hugs å plassere analyseruta inne i sjølve skogen, d.v.s. minimum 5 meter fra skogkanten. Unngå å leggje analyseruta over trakk/ stiar eller område med mykje berr Stein. Planta skogar let seg vanskeleg klassifisere (sjå nedanfor) og artsmangfaldet er sparsamt og ofte vanskelegare å bestemme. Unngå difor planta skogar, særleg skog med stort innslag av planta gran eller bøk.

2. Observasjonar og registreringar

Observer lokaliteten gjennom årstidene sommar, haust, vinter og vår. For kvar årstid skriv du ein tekst som presenterer området med dei biotiske og abiotiske faktorane du har registrert. Det er fire årstidsregistreringar som skal leverast i løpet av studieåret. Feltarbeidet på oppstartssamlinga gir god trening i dette som vi ofte kallar for *vegetasjonsanalyse*. Første innleveringsfrist er **26. september 2020** (sommarregistering).

Biotiske faktorar er artar av planter og dyr, sporteikn o.s.b. På tre og planter er det naturleg å registrere/kommentere blomar, blad, knoppar m.m. Sjå etter: Er desse til stades, kva farge har dei, er dei «friske» eller byrjar dei å visne, har dei ev. forsvunne sidan sist?. Eg vil anbefale at du vel deg ut eitt lauvtre som du vil følgje særleg nøye. Dette kan vere eit godt utgangspunkt for eit fast fotopunkt (sjå nedanfor). Registrer også åferda til dyr som du observerer. Løft

gjerne på steinar og pirk i treborken for å finne småkryp! Noter prosentvis dekkje og gjennomsnittleg høgd på dei ulike vegetasjonssjikta (tresjikt, busksjikt, feltsjikt og botnsjikt) i analyseruta. Registrer også mengdene av kvar einskild art. *Spør gjerne oss* på naturfagseksjonen om hjelp til bestemming av artar (ta med til Breistein eller send bilet via Canvas). Prøv å bestemme alle artar av planter, dyr og sopp som du finn i 3x3 meter-ruta.

Aktuelle abiotiske faktorar kan vere lystilhøve, jordsmonn, temperatur og ver (sol/skyer, vind, nedbør o.s.b.).

Arbeidet skal dokumenterast ved hjelp av fotografi. Vel minst eitt fast fotopunkt for alle årstidsobservasjonane, slik at det vert lett å samanlikne desse.

3. Klassifisering

Med utgangspunkt i boka *"Vegetasjon i norsk skog"* (Larsson og Søgnen 2003, ev. Larson (2000)- Veiledning i bestemmelse av vegetasjonstyper i skog <https://docplayer.me/11611069-Veiledning-i-bestemmelse-av-vegetasjonstyper-i-skog-john-y-larsson.html>) skal du knyte din skogsbiotop til ein av dei norske skogtypane; d.v.s. at du klassifiserer vegetasjonen. Grunngje klassifiseringa. Legg merke til at når du klassifiserer skog, så fokuserer du først og fremst på artane som veks i *undervegetasjonen*. Tresjiktet er ofte litt annleis på Vestlandet enn på Austlandet, så du treng ikkje vere uroa for om skogen din t.d. har lauvtre der Larsson skriv at det skal stå furu eller gran. Tips: Dersom de er fleire studentar som undersøkjer same skogsområdet kan de gjerne utveksle artsdata; då får de eit betre grunnlag for klassifiseringa. Hugs samstundes på at dette er ei *individuell* oppgåve der de har eigne analyseruter.

4. Rapport

Den endelege oppgåve A er ein tekst som skildrar referanseområdet ditt gjennom fire årstider. Presenter først skogsområdet ditt slik det ser ut i sommarhalvåret, før du går vidare og skildrar endringar i artar og vegetasjonssjikt gjennom kvar av de fire årstidene. Rapporten skal innehalde fotografi frå kvar årstidsregistrering. Du treng ikkje nemne vitskaplege namn på artar i teksten, men desse kan du setje opp i ei *samla artsliste* som skal leggjast ved rapporten. Teksten skal og innehalde ein klassifikasjon av biotopen du har undersøkt (sjå Kap. 3). Avslutt med ei kort oppsummering av dine eigne erfaringar frå arbeidet med årstidsobservasjonane.

Rapporten byggjer på dei fire årstidsregistreringane og kan bruke opp att noko tekst frå desse, men ver merksam at rapporten skal vere ein heilskapleg tekst (utan artstabellar) som ser registreringane i samanheng.

Rapporten frå arbeidet skal vere 5-10 A4 sider (Skrifttype Times New Roman 12 pkt; linjeavstand 1,5). Tittelside, illustrasjonar, artsliste og kjelder kjem i tillegg. Tittelsida skal

innehalde følgjande: Studenten sitt namn, ev. kull og oppgåvetittel. Ta også med dato og årstal for dei ulike observasjonane som er gjennomførte.

NB: Dette er ei individuell oppgåve. Kvar student har difor si eiga analyserute. Der fleire studentar har valt å arbeide i same skogen skal oppgåva ha eit tydeleg individuelt preg.

Del B: Didaktisk refleksjon knytt til naturfagleg feltarbeid i skulen.

Oppgåve

Ta utgangspunkt i læreplanen ”Kunnskapsløftet” (LK20) og vel eitt eller fleire av kompetansemåla som kan knytast til feltarbeid i naturen. Vel kompetansemål frå 5.-10. klassesteget (jf. di studieretning). Formuler ei problemstilling for å presisere kva som er fokuset for oppgåva di.

Gjer greie for korleis vil du leggje opp det naturfaglege arbeidet for å nå kompetansemålet/a, med ein praktisk plan for gjennomføring og ein diskusjon om kva som er hensiktsmessig å gjere. Ein god tekst gir konkrete døme på korleis elevane kan oppnå kompetansemålet som du skriv om.

Formelle krav

Oppgåva skal innehalde ei problemstilling, innleiing, tekst og konklusjon. Vi ventar at de viser til faglitteratur i teksten. Teksten skal vere 3-6 A-4 sider (Skrifttype Times New Roman 12 pkt; linjeavstand 1,5). Kjelder og ev. illustrasjonar kjem i tillegg.

Leveringstidsfrist: 15. mai 2022.

Har du spørsmål? Då er du velkommen til å kontakte meg.

Eg ønskjer dykk flotte årstidsregistreringar!

Helsing Heidi

heidi.saure@nla.no

Skjema for analyse av referanseområdet.

Årstdid:
Dato:
Ark nr.:

Vegetasjonstype / analyserute (areal 3m x 3m):

	Plantenamn	Vegeta-sjons-dekkje (sjikt, 1-6)*	Høgd (maks. & gj.snittl.)	Namn på dyr / dyregrupper
Tresjikt (Forveda, over 2m)				
Busksjikt (Forveda, 2m-0,3m)				
Feltsjikt (Bregner, urter, gras, låg lyng)				
Botnsjikt (mosar, lav)				

Skjema for analyse av referanseområdet.

Årstdid:

Dato:

Ark nr.:

Vegetasjonstype / analyserute (areal):

<p>Skildre analyseruta Heilskapsinntrykk og detaljar (Utsjånad dei ulike artane, sjikta, dyreliv, fargar, lydar, lukter, tal på tre, klatretre?, steinar, stubbe, flatt, skråning, tuer, spor av dyr, spindelvev)</p> <p>(Kva innverknad har veret /klimaet på det du ser?; skin av regndropar, snø, is, gjørme osb.).</p> <p>Lag ei skisse av analyseruta (Ved første registrering)</p> <p>Skildre dine planter</p> <p>Skildre ditt tre</p> <p>Ta bilete (faste motiv)</p> <p>Endringar sidan sist?</p> <p>Personlege kommentarar</p>	
---	--

*Skala for prosentvis dekkje av vegetasjon i analyseruta ovanfor:

1: 0-5 %

2: 5-10%

3: 10-25%

4: 25-50%

5: 50-75%

6: 75-100%

Abiotiske faktorar		Temperatur	pH	lystilhøve
	Luft (2m)		x	x
	Bakken			

Førerels undervisingsplan for årseining i naturfag 5.-10., (Naturfag 1 nett og Naturfag 2), 2021/22.

- Sjå forklaringar for fargekodar (kvit/blå/gul) og liknande nedst i dokumentet

Vewe	Dag	Dato	Timar	Tidspunkt	Kva	Lærar
32	Fre	13.8	9	12.-20.50	Oppstart Nat1, Mangfoldet i naturen	GOT+
	Laur	14.8	7,5	9.-16.30	Mangfoldet i naturen	GOT+
					1a/5 Artsprøve	
33						
34	Søn	29.08			2/5 Levere rapport frå feltarbeid	
35						
36	Tor-fre	9.-10.09	18	9.45-----	Nat2-oppstartssamling på Landås, Bergen *	HS/JS
37						
38	Fre	24.09	6	9-14.50	Teknologi. Seminar- og øvingsdag	AAR
	Laur	25.09	7,5	9.-16.30	Kjemi	GOT+SL
					3/5 Levere objektsamling 1b/5 Artsprøve	
	Søn	26.09			Levere ekskursjonsrapport (1/9) Levere årstidsreg.- sommar	
39	Tor	30.09	3	9-11.30	Fotosyntesen, transport i planter FL*	HS
	Fre	08.10	6	9-14.50	Berekraftig utvikling i skulen	SL
40	Søn	10.10			Levere rapport T&D (3/9)	
41	Søn	17.10			4/5 Levere rapport frå kjemiøvingar	
42						
43						
44	Søn	7.11			Rapport berekraftig utvikling (6/9) Levere årstidsreg.- haust	
45	Fre	13.11	3	9-11.30	Biologiøvingar	GOT
			3	12.15-14.50	FoU-seminar i biologi	HS
	Søn	14.11			5/5 Levere oppgåve om naturfagdidaktikk	
46						
47	Søn	28.11			Levere biologirapport (5/9)	
48						
49						
50	Fre	17.12			Eksamens i Naturfag 1 nett (Modul 1)**	
51						
52						
1	Tys	4.01	3	9-11.30	Kjemi- Stoffmengd/løysningar FL	JS
	Tor	6.01	5	9-14.00	Kjemi- Repetisjon+ syre og base FL	HS
	Fre	7.01	7	9-15.50	Kjemi- Lab.øvingar.	JS/GOT
2	Tor	13.01	3	9-11.30	Kjemi- Organisk kjemi FL	HS
			3	12.15-14.50	FoU-seminar i kjemi (1)	HS
	Fre	14.01	9	12.-20.50	Biologi	GOT+
	Laur	15.01	7,5	9-16.30	Fysikk	AAA+GOT

	Tys	18.01	6	9-14.50	Teknologi – seminar og øvingsdag	AAR
3	Tor	20.1	3	9-11.30	Kjemi- Red.oks. og elektrolyse FL	JS
	Søn	23.01			Levere kjemirapport (2/9) Levere problemstilling 4/9 prosjekt	
4	Tys	25.01	6	9-14.50	Astronomi FL/Sem	HS
	Tor	26.01	3	9-11.30	Fysikk- FL	AAR
	Søn	30.01			Levere årstidsreg.- vinter	
5	Tys	01.02	3	9-11.30	Fysikk- FL	AAR
			3	12.15-14.50	Natdid-Kritisk tenking/argument	AAR
	Søn	06.02			Levere TD-rapport (3/9)	
	Søn	06.02			2/4 Levere rapport fra biologiøvingar	
6-10	Praksis og studieveker GLU3					
6						
7	Søn	20.02			1/4 Levere rapport fra fysikkøvingar	
8						
9						
10	Søn	13.03			3/4 Levere Teknologi-prosjekt	
11	Tys	15.03	5	9-14.00	Biologi- Hormonsyst. og pub. FL	JS
	Ons	16.03	3	9-11.30	Biologi- Nervesystemet FL	JS
	Fre	18.03	3	9-11.30	Biologi- Cellebiologi/genetikk FL	SL
			3	12.15-1450	Biologi- Evolusjon FL	JS
12	Tys	22.03	3	9-11.30	Biologi- Immunforsvar FL	SL
			3	12.15-1450	Øvingar i biologi	GOT
	Tor	24.03	5	9-14.00	Natdid- Utforskande undervising	AAR
	Søn	27.03			Levere praksisprosjekt (4/9)	
13	Tor	31.03	3	9-11.30	Natdid- Vurdering i naturfag FL	AAR
	Fre	01.04	6	9-14.50	Berekraftig utvikling i skulen FL/sem	SL
14	Tys	05.04	3	9-11.30	Natdid- Begrepsdanning/modellar FL	HS
			3	12.15-14.50	FoU-seminar i Natdid/bio (2) D.	HS
	Tor					
	Søn	10.04			Levere biologirapporten (5/9)	
	Søn	10.04			4/4 Levere oppgåve om klima og miljø	
15	PAÅSKEVEKE					
16	Tys	19.04	3	9-11.30	Fysikk- FL	AAR
	Tor	21.04	3	9-11.30	Fysikk- FL	AAR
	Fre	22.04	7	9-15.50	Øvingar i Fysikk	AAR
	Søn	24.04			Levere berekraft- rapport (6/9)	
17	Fre	29.04	3	9-11.30	FoU-seminar i fysikk (3) D.	AAR
18	Tys	03.05	6	9-14.50	Presentasjonar av natdidprosjekt D.	JS
	Søn	08.05			Levere fysikrapporten (8/9)	
19	Søn	15.05			Levere årstidsregistreringane (7/9)	
20	Studieveke					
21	Fre	27.05			Eksamens i Naturfag 1 nett (Modul 2)***	
22-23	Studieveker					
24	Mån	13.06			EKSAMEN Naturfag 2-munnleg**	
	Tys	14.06			EKSAMEN Naturfag 2-munnleg**	

Undervising med utheva skrift er obligatorisk. Digitale dagar er merkte med «D.».

Planen gjeld for årseiningsstudentar (Naturfag 1 og Naturfag 2), vidareutdanningsstudentar som tek Naturfag 2 og GLU3-studentar som tek campusbasert Naturfag 2. **Følgjande kodar gjeld:**

Naturfag 1 nett- undervisinga er sett opp utan fargekode.

Naturfag 2- undervisinga er merka med blå farge

GLU3-studentar (campusstudentane) har stort sett all undervising i vårsemesteret.

***Felles** undervising i haustsemesteret: Nat 2 GLU3 + Nat2 årseiningsstudentar/VU

Denne undervisinga er kun for GLU3 i vårsemesteret (tilsvarande undervising blir gitt i haustsemesteret for Naturfag 2-studentar som er påmeldt delvis nettbasert Naturfag 2).

**Det kan kome endringar i datoar for eksamen.

Undervisinga føregår i hovudsak på campus Breistein i Bergen.